

EUROPAPARLAMENTET

2009 - 2014

Plenarhandling

A7-0442/2011

8.12.2011

BETÄNKANDE

om EU:s utvecklingssamarbete till stöd för målet om tillgång till energi för alla senast 2030
(2011/2112(INI))

Utskottet för utveckling

Föredragande: Norbert Neuser

RR\886624SV.doc

PE469.699v02-00

SV

Förenade i mångfalden

SV

INNEHÅLL

	Sida
FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION	3
MOTIVERING	12
RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET	17

FÖRSLAG TILL EUROPAPARLAMENTETS RESOLUTION

om EU:s utvecklingssamarbete till stöd för målet om tillgång till energi för alla senast 2030 (2011/2112(INI))

Europaparlamentet utfärdar denna resolution

- med beaktande av att Förenta nationernas generalförsamling har utsett 2012 till Internationella året för hållbar energi för alla för att uppmärksamma att tillgången till energi är avgörande för en hållbar ekonomisk utveckling och uppnåendet av millennieutvecklingsmålen¹,
- med beaktande av att FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon har lanserat ett initiativ för hållbar energi för alla²,
- med beaktande av att FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon har tillsatt en rådgivande grupp om energi och klimatförändringar (AGECC) och att denna i sina rekommendationer av den 28 april 2010 prioriterade det internationella målet om allmän tillgång till moderna energitjänster för alla senast 2030 och en minskning av den globala energiintensiteten med 40 procent till 2030³,
- med beaktande av Internationella energiorganets (IEA) rapport ”World Energy Outlook 2011”, i vilken man betonar att omkring 1,3 miljarder människor runtom i världen inte har tillgång till elektricitet och att omkring 2,7 miljarder människor saknar möjlighet att laga mat på ett hygieniskt sätt,
- med beaktande av den internationella högnivåkonferensen ”Energy for All – Financing Access for the Poor” som genomfördes i Oslo den 10–11 oktober 2011 och lanseringen av det internationella partnerskapet om energi och klimatförändringar – initiativet Energi+,
- med beaktande av rådets slutsatser av den 19 maj 2009 om tillgång till hållbara energikällor på lokal nivå i utvecklingsländer, där man betonar att ”tillgång till förnybara energikällor och moderna energitjänster är en förutsättning för ekonomisk tillväxt och social utveckling, samt för att nå millennieutvecklingsmålen”, och att ”fokusering på hållbar energi kommer att konsolidera framstegen mot millennieutvecklingsmålen och bidra till att finna en lösning på den globala krisen och begränsa klimatförändringen”,
- med beaktande av meddelandet från kommissionen till rådet och Europaparlamentet av den 17 juli 2002 ”Energisamarbete med utvecklingsländerna” (KOM(2002)0408),
- med beaktande av meddelandet från kommissionen till rådet och Europaparlamentet av den 26 oktober 2004 om den framtida utvecklingen av EU:s energiinitiativ och villkoren

---

¹ FN, generalförsamlingen, sextiofemte sessionen, generalförsamlingens resolution 65/151, ”Internationella året för hållbar energi för alla”, New York den 21 januari 2011.

² FN, generalsekreterare Ban Ki-Moon, My priorities as Secretary-General <http://www.un.org/sg/priority.shtml#>

³ FN, generalsekreterare Ban Ki-Moon, My priorities as Secretary-General <http://www.un.org/sg/priority.shtml#>

för inrättandet av en EU-mekanism för energiinvesteringar i AVS-staterna (KOM(2004)0711),

- med beaktande av kommissionens meddelande av den 13 oktober 2011 till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Regionkommittén ”Att göra EU:s utvecklingspolitik mer effektiv: en agenda för förändring” (KOM(2011)0637),
- med beaktande av artikel 48 i arbetsordningen,
- med beaktande av betänkandet från utskottet för utveckling (A-0442/2011), och av följande skäl:
  - A. Omkring 1,3 miljarder människor runt om i världen – av vilka 84 procent bor i landsbygdsområden – har ingen tillgång till elektricitet, och 2,7 miljarder människor saknar möjlighet att laga mat på ett hygieniskt sätt¹, vilket leder till att över 1,4 miljoner människor dör i förtid till följd av att ha inandats rök inomhus. Detta är den näst vanligaste orsaken till förtida dödsfall i världen, efter hiv/aids². Den rådande bristen på tillgång till moderna energitjänster i många fattiga länder har lett till bristande jämställdhet och missgynnar i synnerhet kvinnor och barn.
  - B. Tillgång till energi är en väsentlig förutsättning för förverkligandet av flera av de rättigheter som ingår i 1966 års internationella konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter och i andra internationella rättsliga instrument på området för mänskliga rättigheter och miljö.
  - C. Millennieutvecklingsmålen kan inte uppnås utan att tillgången till energi förbättras betydligt. För detta krävs enligt beräkningar årliga investeringar på 48 miljarder US-dollar till 2030, vilket motsvarar cirka tre procent av de planerade globala investeringarna i energiinfrastruktur under perioden fram till 2030 och skulle leda till en blygsam ökning av koldioxidutsläppen med 0,7 procent till 2030³.
  - D. Förnybara energikällor, särskilt små decentraliserade lösningar, har en enorm potential när det gäller att tillhandahålla tillförlitliga, hållbara och rimligt prissatta energitjänster för fattiga, i synnerhet i landsbygdsområdena i utvecklingsländerna. Utvecklingsländerna är belägna i områden där det finns tillgång till stora förnybara energikällor, särskilt vind och sol. Många utmaningar kvarstår dock för att säkra ett större utnyttjande av dem i utvecklingsländerna, såsom finansiering, kapacitetsuppbyggnad, tekniköverföring och samhällsstyrningsreformer.
  - E. Användningen av förnybar energiteknik är av största vikt för utvecklingsländerna för att minska beroendet av den fossila bränsleimporten och de instabila priserna för detta bränsle. Stora projekt på området för förnybar energi (såsom vattenkraft eller

---

¹ ”Energy for All, Financing Access for the Poor”, särskilt förhandsutdrag från ”World Energy Outlook 2011”, som först lades fram vid konferensen ”Energy for All” i Oslo i Norge i oktober 2011 OECD/IEA, oktober 2011 (http://www.iea.org/papers/2011/weo2011_energy_for_all.pdf), s. 3.

² Ibid, s. 28.

³ Ibid, s. 27.

energigrödor) kan också få allvarliga sociala och miljömässiga konsekvenser för den lokala befolkningen, särskilt för vatten- eller livsmedelstryggheten. En ingående bedömning av de miljömässiga konsekvenserna av förnybar energiteknik är därför en viktig förutsättning för finansieringen från givarländerna.

- F. Tillgång till moderna, hållbara energitjänster för alla betyder tillgång till alla energitjänster man behöver och vill ha (inte bara elektricitet), till exempel för belysning, matlagning och varmvatten, uppvärmning, kylning, tillgång till information och kommunikationer samt energi för produktion och generering av inkomster.
- G. Endast 8 procent av de 409 miljarder US-dollar i subventioner till fossila bränslen i utvecklingsländerna 2010 gick till de 20 procent av befolkningen som har de lägsta inkomsterna¹.
- H. Det finns en stark korrelation mellan resultaten av energiutvecklingsindexet och indexet för mänsklig utveckling i fråga om förväntad livslängd, utbildning, BNP per capita och andra indikatorer på levnadsstandard.
- I. I Afrika söder om Sahara saknar nästan 70 procent av invånarna tillgång till elektricitet. Befolkningstillväxten är större än elektrifieringen och antalet människor utan tillgång till elektricitet har ökat.
- J. I de minst utvecklade länderna har endast en liten minoritet av befolkningen tillgång till elnätet, och hela befolkningen kommer inte att få sådan tillgång inom överskådlig framtid. Därför är decentraliserade lösningar, såsom småskaliga och fristående anläggningar samt mininät, den enda framkomliga vägen för att ge alla tillgång till energi under de närmaste åren.
- K. Respekten för rättsstatsprincipen och en stark samhällsstyrning är viktiga faktorer som bör främjas för att länderna ska kunna locka till sig de privata investeringar som behövs för att uppfylla målet att säkra tillgång till energi för alla.
- L. Kommissionens senaste meddelanden om energifrågor i utvecklingssamarbetet utfärdades 2002 och 2004.
  - 1. Europaparlamentet betonar att även om inget millennieutvecklingsmål specifikt gäller energi, är tillgång till moderna, hållbara energitjänster för alla (nedan kallad tillgång till energi för alla) en förutsättning för att millennieutvecklingsmålen ska kunna uppnås, och parlamentet anser därför att energi bör ges en central plats i debatten om utrotande av fattigdom, samtidigt som man säkrar att ökad tillgång till moderna energitjänster är förenligt med en hållbar utveckling. Parlamentet uppmanar bestämt kommissionen att utfärda ett meddelande om utvecklingssamarbete till stöd för tillgång till energi för alla under 2012, det år som FN har utropat till "Internationella året för hållbar energi för alla".
  - 2. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att främja och förbinda sig att stödja det (av FN uppställda) internationella målet om tillgång till energi för alla senast 2030 och att anpassa sin politik och sitt utvecklingssamarbete efter detta mål.

---

¹ Ibid, s. 40.

3. Europaparlamentet understryker att ett maximalt utnyttjande av förnybara energikällor är det bästa sättet för det internationella samfundet att säkra tillgång till moderna energitjänster för alla och samtidigt bekämpa klimatförändringarna. Parlamentet uppmanar kommissionen att utarbeta en handlingsplan i syfte att integrera målet om tillgång till energi för alla i EU:s politik och i alla sektorer av utvecklingspolitiken, såsom jordbruk, industri, handel, hälso- och sjukvård och vatten, samt att se till att målet om tillgång till energi för alla är vägledande för all politik och alla sektorer.
4. Europaparlamentet gläder sig över att energi nämns som en central punkt i ”en agenda för förändring”, och förväntar sig att kommissionen handlar i överensstämmelse härmed. Parlamentet uppmanar kommissionen att inte underordna tillgången till energi andra aspekter som också nämns, det vill säga energisäkerheten och klimatförändringarna, och att inte heller förväxla dem.
5. Europaparlamentet efterlyser ett särskilt program om energi och utveckling, med särskild inriktning på tillgång till energi för alla, inom ramen för EU:s utvecklingssamarbete.
6. Europaparlamentet noterar att erfarenheterna har visat att målen att säkra en centraliserad energiproduktionskapacitet och en utbyggnad av elnätet ofta inte har gett bättre energitjänster till de fattiga. Parlamentet understryker därför behovet av att stödja förnybara decentraliserade lösningar, såsom småskaliga och fristående anläggningar samt mininät, för att nå hela befolkningen i utvecklingsländerna, särskilt fattiga och människor på landsbygden. Parlamentet uppmanar EU att inrikta sin finansiering och sitt tekniska arbete på sådana småskaliga lösningar på energifattigdomen i avlägsna områden.
7. Europaparlamentet noterar att förnybar energi har en enorm potential i många utvecklingsländer i fråga om att säkra en hållbar energiförsörjning och minska beroendet av fossila bränslen och därmed minska sårbarheten för prisfluktuationer.
8. Europaparlamentet understryker att EU-mekanismen för energiinvesteringar internationellt är en av mycket få mekanismer som tillhandahåller finansiering av småskaliga förnybara energilösningar, och uppmanar kommissionen att fortsätta och utöka finansieringen av liknande projekt under nästa räkenskapsperiod efter 2014.
9. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att dels utvärdera effekterna av investeringar som stöds av EU-mekanismen för energiinvesteringar och som syftar till att förbättra tillgången till grundläggande energitjänster för människor som lever i fattigdom, dels göra mekanismens efterträdare under nästa räkenskapsperiod efter 2013 effektivare och mer ändamålsenlig.
10. Europaparlamentet understryker att användningen av förnybara energikällor för att tillhandahålla energitjänster vid ett korrekt genomförande kan erbjuda en ekonomisk lösning i utvecklingsländerna med fördelar när det gäller hälsa, miljö och lokal utveckling. Parlamentet betonar dock behovet av att ta hänsyn till de miljömässiga konsekvenserna av användningen av förnybar energi för att förbättra tillgången till energi för alla, särskilt när det gäller vattenkraft, biomassa eller agrobränsle.
11. Europaparlamentet uppmanar EU att utarbeta tydliga riktlinjer för miljömässiga hållbarhetskriterier för finansiering av projekt för förnybar energi. Parlamentet uppmanar

kommissionen att göra användningen av decentraliserad förnybar energi eller hållbara koldioxidsnåla lösningar med hög energieffektivitet till en prioriterad förutsättning för stöd till nya energiprojekt.

12. Europaparlamentet understryker den roll som privata företag bör spela för att göra det möjligt för utvecklingsländerna att uppnå millennieutvecklingsmålen, särskilt när det gäller tillgång till energi för alla. Parlamentet framhåller dessutom betydelsen av att stödja utvecklingen av finansiella resurser och tekniska kunskaper som är anpassade för låginkomstmarknader, framför allt genom ett starkare deltagande av privata företag i nationella och internationella institutionella partnerskap.
13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att genom utvecklingssamarbete och mekanismen för energiinvesteringar stödja överföringen av den teknik, inklusive teknisk kunskap, information och god praxis, som behövs för att tillhandahålla moderna energitjänster till fattiga människor, mellan partnerländer i söder och mellan Europa och länderna i söder, med avseende på utvecklingen av kapacitet, däribland partnerskap, personalutbyte och praktisk utbildning i syfte att bedöma och ta till sig tekniska alternativ. Parlamentet uppmanar i detta avseende även överföring av energieffektiv teknik, för att energin ska kunna användas på det mest produktiva sättet i syfte att optimera de energitjänster som en viss mängd energi kan ge.
14. Europaparlamentet kräver att särskild uppmärksamhet riktas mot en produktiv användning av energi i projekt- och programutveckling och finansiering, som en viktig mekanism för socioekonomiska framsteg och inkomstskapande.
15. Europaparlamentet understryker att det kommer att behövas effektiva partnerskap mellan den offentliga sektorn, den privata sektorn, lokalsamhällena och de lokala myndigheterna för att öka tillgången till hållbara energitjänster. Parlamentet uppmanar kommissionen att när så är möjligt tillämpa en marknadsbaserad strategi för nya/innovativa energilösningar, till exempel genom att främja lokal produktion, underlätta lanseringen av sådana lösningar på marknaden eller tillhandahålla marknadsinformation, för att säkra lokal förankring och hållbarhet. Parlamentet uppmanar särskilt kommissionen att främja en förstärkning av styrningskapaciteten för att göra det möjligt att reproducera småskaliga energitjänsteprojekt genom främjandet av små och medelstora företag.
16. Europaparlamentet anser att privata investeringar och privat deltagande är av avgörande betydelse för att fullt ut säkra tillgång till energi för alla, och uppmanar därför kommissionen att i alla sina stödåtgärder främja rättsstatsprincipen, framför allt i de minst utvecklade länderna.
17. Europaparlamentet uppmanar EU:s delegationer att tillhandahålla information om skatter, incitament och lagstiftningsmässiga krav i utvecklingsländerna till de EU-företag som vill investera i energisektorn.
18. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att främja utbyte av bästa praxis i fråga om de mest effektiva incitamenten för att underlätta utbyggnaden av energiinfrastrukturen i utvecklingsländerna.

19. Europaparlamentet uppmuntrar stöd till utveckling och främjande av sunda politiska och rättsliga ramar samt av tekniska standarder som stärker den lokala kapaciteten och skapar förtroende bland investerarna i den privata sektorn, inklusive mobilisering av lokala investeringskällor.
20. Europaparlamentet understryker att offentliga medel från partnerländernas regeringar, internationella finansinstitut och offentligt utvecklingsbistånd är viktiga komplement till de nödvändiga privata investeringarna. Parlamentet understryker vidare att EU:s bistånd till en förbättring av tillgången till energi bör stödja de lokala ekonomierna, grön sysselsättning och fattigdomsbekämpning, och att det inte får vara kopplat till involveringen av EU-företag eller utnyttjas för att stödja EU-företag.
21. Europaparlamentet erkänner att den offentliga sektorn inte ensam kan tillhandahålla alla de medel som krävs för att utöka tillgången till energi. Parlamentet påpekar i detta sammanhang de privata investerarnas betydelse och vikten av marknadsinriktade reformer i energisektorn. Parlamentet understryker dock att om man i högre grad fokuserar på utnyttjandet av offentlig-privata partnerskap och lockar till sig medel från privata investerare kan den ekonomiska attraktionen hos lokala hållbara energiprojekt minska, eftersom sådana projekt inte är lika säkra investeringar som stora projekt som är kopplade till elnätet och som ofta försörjer stora industrier. Parlamentet betonar därför att staten har det övergripande ansvaret för att ge tillgång till samhällsomfattande tjänster, i synnerhet billig energi till fattiga och människor i avlägsna områden.
22. Europaparlamentet framhåller att partnerländernas regeringar kan främja tillgång till energi för alla på många sätt genom att införa skyldigheter att tillhandahålla tjänster till alla via lagstiftning, regelverk, avtal eller licenser, anpassade till landets behov och förutsättningar, såsom
- täckningsmål i koncessions- eller licensavtal,
  - differentiering mellan kunderna på grundval av betalningsförmåga,
  - subventioner eller anslag riktade till vissa kundkategorier och avlägsna landsbygdsområden,
  - översyn av kontraproduktiva subventioner, skatter och avgifter, till exempel en övergång från att främja fossila bränslen till att främja decentraliserade förnybara energikällor, i syfte att öka energitillgången och energieffektiviteten,
  - avreglering av operatörernas tillträde till områden som inte betjänas,
  - skattemässiga incitament för att underlätta en utbyggnad av infrastrukturen,
  - åtgärder för att säkra att den tillgängliga energin används så effektivt som möjligt.
23. Europaparlamentet uppmanar utvecklingsländerna att på allvar förbinda sig till att fullfölja målet om tillgång till energi för alla, och rekommenderar att energiministerierna i utvecklingsländerna får mer hjälp med att propagera för stöd till tillgång till energi för alla

och utveckling av långsiktigt hållbara strategier på energiområdet samt ett bättre regionalt samarbete i energifrågor under nästa räkenskapsperiod.

24. Europaparlamentet framhåller vikten av ett öppet och demokratiskt deltagande från civilsamhällets, de lokala myndigheternas och energitillsynsmyndigheternas sida, så att de kan övervaka tillgången till energi för alla och för att trygga goda styrelseformer och rättvis konkurrens samt motverka korrupcion.
25. Europaparlamentet uppmanar bestämt de nationella parlamenten i utvecklingsländerna och frivilligorganisationerna att leva upp till sitt ansvar när det gäller att säkerställa och övervaka öppenhet, demokratiska förfaranden och stabila rättsliga ramar.
26. Europaparlamentet konstaterar bekymrat att energipartnerskapet mellan EU och Afrika och dess delprogram för förnybar energi främst verkar fokusera på stora projekt och sammankopplingsnät, och att mindre vikt läggs på lokala energilösningar. Parlamentet uppmanar bestämt EU att avstå från att utveckla en top-down-strategi för utvecklingen av energiinfrastruktur, eftersom storskalig infrastruktur kanske inte passar det berörda landets ekonomiska och sociala struktur och inte ger de fattiga tillgång till energi, för vilka mindre lokala energikällor oftast är mer lämpliga.
27. Europaparlamentet uppmanar EU att föra en dialog med partnerländernas regeringar och civilsamhället i utvecklingsländerna i syfte att se till att både den nationella energipolitiken och strategierna för att minska fattigdomen tar hänsyn till målet om tillgång till energi för alla.
28. Europaparlamentet anser att man i dialogen med partnerländerna och de regionala organen särskilt ska beakta fördelarna med att inkludera utvecklingen av energitjänster för matlagning i nationella och regionala utvecklingsplaner, och att partnerländerna och de regionala organen ska uppmanas att föra en dialog med de lokala myndigheterna och icke-statliga aktörerna på hushållsenergiområdet (energi för matlagning), i syfte att fastställa hur man bäst kan få till stånd en omfattande skalökning och minska antalet dödsfall till följd av andningssjukdomar. Parlamentet uppmanar till användning av mer effektiva matlagningssätt eftersom den traditionella användningen av stora mängder biomassa på öppen eld har skadliga effekter på hälsan, särskilt hos kvinnor och barn, samt negativa konsekvenser i fråga om avskogning.
29. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att årligen rapportera om framstegen med att nå målet om tillgång till energi för alla, efter det att man fastställt tillförlitliga indikatorer, och om hur EU:s utvecklingssamarbete har bidragit till dessa.
30. Europaparlamentet förordar att kommissionens och medlemsstaternas stöd till utveckling av energitjänster bör grunda sig på en bedömning av de ekonomiska kostnaderna för möjliga alternativ och deras prestanda, med beaktande av bidragen till millennieutvecklingsmålen och de nationella utvecklingsmålen, samt de relativa kostnaderna för och fördelarna med decentraliserade respektive centraliserade energisystem.
31. Europaparlamentet understryker betydelsen av att integrera millennieutvecklingsmålen, särskilt de fattigdomsrelaterade målen, eftersom tillgången till rimligt prissatta

energitjänster endast är möjlig om man minskar antalet personer som lever på 1 US-dollar per dag fram till 2015, i utvecklingsländernas nationella energistrategier.

32. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att se över och utnyttja potentiell finansiering från källor med anknytning till klimatförändringar och koldioxidmarknaden för investeringar i tillgång till hållbar koldioxidsnål energi för fattiga.
33. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stödja nya resultatbaserade strategier inom energisektorn, såsom resultatbaserad finansiering, betalning vid leverans och resultatbaserat bistånd, som för närvarande också testas av andra givare, och på så sätt framhålla vikten av att biståndet är efterfrågestyrt ("på begäran av partnerlandet") i stället för utbudsstyrt ("givaren har en expert tillgänglig").
34. Europaparlamentet uppmanar enträget kommissionen och medlemsstaterna att erkänna att energiförbrukningen bland fattiga människor i utvecklingsländerna inte bidrar till de globala utsläppen av växthusgaser i någon större omfattning, och inte heller kommer att göra det inom en överskådlig framtid (1,3 procent av de globala utsläppen 2030 enligt IEA), samt att deras förbrukning av moderna energitjänster per person bör öka och inte påverkas av alltför strikta åtgärder för att mildra klimatförändringarna så att de kan nå en godtagbar lägsta levnadsstandard.
35. Europaparlamentet konstaterar bekymrat att Världsbanken och EIB fortfarande i hög grad fokuserar på stora vattenkraftanläggningar. Parlamentet påminner om att erfarenheterna har visat att sådana projekt inte nödvändigtvis förbättrar tillgången för de fattiga, utan att detta mål bättre kan uppnås genom mini- eller mikrovattenkraftanläggningar för den lokala efterfrågan, vilket skulle undvika de sociala och miljömässiga konsekvenser som stora projekt innebär.
36. Europaparlamentet beklagar att EIB, de europeiska instituten för biståndsfinansiering och de internationella finansinstituten inte är öppna för och saknar bankkapacitet för småskaliga energiprojekt, och kräver att de gör tillgång till energi för alla till ledstjärna för sitt engagemang i energisektorn, bland annat genom att stödja småskaliga och fristående anläggningar, i synnerhet i landsbygdsområden, och genom att i sina energiprojekt och bidrag integrera skyldigheten att tillhandahålla samhällsomfattande tjänster som ger tillgång till energi för alla.
37. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att inte finansiera eller på annat sätt uppmuntra användningen av kärnkraft i utvecklingsländerna, mot bakgrund av de allvarliga säkerhets- och hållbarhetsproblemen.
38. Europaparlamentet uppskattar det arbete som görs inom ramen för EU:s energiinitiativ (EUEI), EUEI:s Partnership Dialogue Facility (EUEI-PDF) och energipartnerskapet mellan EU och Afrika och välkomnar initiativet Energi+. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att öka sitt deltagande och engagemang i dessa initiativ och på så sätt främja en samordning av det internationella stödet på energiområdet.
39. Europaparlamentet anser att Rio+20-toppmötet i juni 2012 är en möjlighet att föreslå konkreta mål för hur energifattigdomen kan avskaffas och en färdplan för hur de ska

uppnås som en global strategi för en mer miljövänlig ekonomi. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att inkludera tillgång till energi för alla i processen Rio+20.

40. Europaparlamentet anser att tillgång till energi för alla ska ingå i millennieutvecklingsmålen för perioden efter 2015, som ännu inte har fastställts.
41. Europaparlamentet uppdrar åt talmannen att översända denna resolution till kommissionen, rådet, Europeiska utrikestjänsten och AVS–EU:s ministerråd.

MOTIVERING

Bakgrund

Tillgång till moderna energitjänster är en grundläggande förutsättning för minskad fattigdom och hållbar mänsklig utveckling. Energitjänsterna har betydelse för alla aspekter av människors liv och försörjning: utan tillgång till energi blir hela samhällen dömda till ett liv i fattigdom. Världssamfundet måste uppmärksamma vikten av tillgång till energi i större omfattning.

Ett första steg var att FN:s generalsekreterare Ban Ki-Moon i september 2010 lanserade målet ”tillgång till energi för alla senast 2030”. Han underströk hur viktig tillgången till energi är för att minska fattigdomen samt energitjänsternas roll när det gäller att nå millennieutvecklingsmålen.

Mål 1: Utrota extrem fattigdom och hunger.¹

Tillgång till modern energi underlättar ekonomisk utveckling eftersom den gör det möjligt att utföra grundläggande hushållsarbete på ett effektivare och hälsosammare sätt och skapar möjligheter att bedriva produktiv verksamhet i allmänhet på ett sätt som ofta är billigare än om man använder ineffektiva substitut som ljus och batterier. Modern energi kan användas för att pumpa upp vatten, tillhandahålla dricksvatten och öka jordbrukets avkastning genom användning av maskiner och bevattning.

Mål 2: Garantera grundskoleutbildning för alla barn.

I fattiga samhällen ägnar barnen vanligen mycket tid åt att samla ved till bränsle, hämta vatten och laga mat. Tillgång till bättre bränslen och metoder för matlagning gör att barnen kan gå i skolan. Elektriciteten är viktig för utbildningen eftersom den underlättar kommunikation, särskilt med hjälp av informationsteknik, men också genom att den tillgodoser grundläggande behov som belysning.

Mål 3: Främja jämställdhet och öka kvinnors makt.

Förbättrad tillgång till elektricitet och moderna bränslen minskar den fysiska bördan med att bära ved och frigör värdefull tid, särskilt för kvinnorna. Därigenom ökar deras möjligheter att arbeta utanför hemmen. Dessutom ger gatubelysning en säkrare miljö för kvinnor och flickor nattetid, så att de kan delta i kvällskurser och samhällslivet.

Målen 4, 5 och 6: Minska barnadödligheten, förbättra mödrahälsan och bekämpa hiv/aids, malaria och andra sjukdomar.

De flesta baslivsmedel måste i regel tillagas. Genom att minska luftföroreningarna i hushållen med hjälp av bättre bränslen och spisar kan man minska risken för infektioner i andningsorganen, kronisk obstruktiv lungsjukdom och lungcancer (när kol används). Med bättre tillgång till energi kan hushållen koka vatten, och därigenom minska förekomsten av

---

¹ Källa: Efter UN-Energy, 2005 i ”Energy Poverty - How to make modern energy access universal?”, OECD/IEA 2010, Energy Poverty, How to make modern energy access universal?”, särskilt förhandsutdrag från ”World Energy Outlook 2010” för FN:s generalförsamling om millennieutvecklingsmålen; OECD/IEA, september 2010, (http://www.sustainableenergyforall.org/images/content/Special_Excerpt_of_WEO_2010.pdf), s. 15.

vattenburna sjukdomar. Bättre tillgång till energi främjar kommunikations- och transporttjänster, vilka är avgörande för akutsjukvården. Med elektricitet och moderna energitjänster kan kliniker och sjukhus fungera bättre.

Mål 7: Säkra en hållbar utveckling.

Moderna matlagningsbränslen och effektivare spisar minskar den miljöbelastning som ohållbar användning av biomassa medför. Genom att främja koldioxidsnål förnybar energi skyddar man också den lokala och globala miljön. Ohållbart utnyttjande av ved som bränsle leder till lokal avskogning, markförstöring och erosion. Användning av renare energi minskar också utsläppen av växthusgaser och den globala uppvärmningen.

Mål 8: Utveckla ett globalt partnerskap för utveckling.

Elektricitet behövs för informations- och kommunikationstekniska ändamål.

Energifattigdomen i utvecklingsländerna är allvarlig. Enligt Internationella energiorganet (IEA) har en och en halv miljard människor i världen i dag inte tillgång till elektricitet, och tre miljarder människor använder traditionell biomassa (ved, dynga, skörderester) för matlagning. Rökutveckling inomhus till följd av sådan matlagning orsakar 1,4 miljoner dödsfall per år, vilket är 50 procent mer än antalet dödsfall i malaria i världen.

Hittills har inte tillgången till energi varit en prioriterad politisk eller utvecklingsmässig fråga. Om dagens trender håller i sig kommer samma antal kvinnor, män och barn som i dag att vara utan modern energi 2030.

Tillgången till elektricitet har ökat under de senaste två decennierna, men det finns fortfarande enorma luckor. Detta är särskilt tydligt i Afrika söder om Sahara, där över 70 procent av befolkningen saknar tillgång till elektricitet. I den här regionen har det inte gjorts några framsteg i fråga om tillgången till energi under det senaste decenniet. För att nå ett mål som är förenligt med millennieutvecklingsmålen måste denna siffra minskas med hälften i regionen. Om inte kraftfulla åtgärder vidtas för att förbättra situationen kommer omkring 67 procent av befolkningen att fortfarande sakna tillgång till elektricitet 2015, och därmed kommer framstegen med att nå millennieutvecklingsmålen att bli begränsade.

Att ge tillgång till moderna bränslen för matlagning är en ännu större och mer utbredd utmaning. De sammanlagda siffrorna har förbättrats något, men många miljarder människor kommer inte att nå millennieutvecklingsmålen bara på grund av att de inte har lämpliga bränslen för sin matlagning. Betydande globala investeringar – om sammanlagt 26 miljarder US-dollar – kommer att göras i energisektorn under de närmaste två decennierna. Enbart tre procent av denna summa skulle räcka för att ge tillgång till energi för alla senast 2030.

Situationen i utvecklingsländerna

Under det senaste decenniet har man använt sig av en marknadsbaserad strategi för att öka tillgången till energi för de fattiga i utvecklingsländerna. Betydande ansträngningar har gjorts för att främja privata investeringar som ger tillgång till energi. Bortsett från övergångsekonomierna är det emellertid mycket få utvecklingsländer som kan uppvisa framsteg när det gäller att öka tillgången till energi för de fattiga. Man måste dra lärdom av det förflutna. Historien visar att strategierna för att ge tillgång till energi har genomförts med

ett starkt statligt engagemang och offentliga investeringar i både elektrifiering av landsbygden och matlagningsbränslen. Så var det när landsbygden elektrifierades i Förenta staterna och Europa.

Hushåll i utvecklingsländerna som inte har tillgång till elektricitet och flytande eller gasformiga bränslen använder i allmänhet en stor andel av sina inkomster för att köpa bränslen av låg kvalitet för belysning och matlagning. Ett av skälen är att människor som inte har tillgång till kommersiella bränslen och elektricitet inte heller har tillgång till subventioner och andra sociala förmåner som hänger samman med dessa.

En av de viktigaste lärdomar som gjorts efter nästan tre decennier (från början av 1980-talet och framåt) med reformer i elektricitetssektorn i många utvecklingsländer, i syfte att bygga ut elnäten och locka till sig privata investeringar, är att dessa reformer lockat till sig privata investeringar och bidragit till att öka tillgången till elektricitet för näringslivet och handeln, men inte för de fattiga. Ett av skälen är att det inte är lönsamt att förse de fattigaste med elektricitet om det inte finns subventioner. Det krävs en bidragspolitik och reformer av energisektorn i utvecklingsländerna till förmån för de fattiga, och detta kräver i sin tur politisk vilja hos de styrande.

Det finns en mängd olika sätt att leverera ren och effektiv energi till energifattiga samhällen, både i avlägsna landsbygdsområden och i tätorter. Förutom de konventionella metoderna för elektrifiering av landsbygden och fossila bränslen (såsom gasol och små dieselgeneratorer) kan decentraliserad teknik som använder lokala energikällor och tekniska varianter som mikrovattenkraftverk, små vindkraftverk och solenergi på ett effektivt sätt förse fattiga samhällen med energi. En stor del av landsbygdsbefolkningen kommer att använda biobränslen för matlagning under överskådlig framtid, men en mer utbredd användning av bättre spisar kommer att bidra till minskad fattigdom och bättre hälsa.

Det behövs inte så mycket energi för att de fattiga ska nå millennieutvecklingsmålen. Enligt prognoserna kommer den energi som krävs för att ge alla tillgång till energi bara att öka den totala energiförbrukningen med cirka en procent av dagens kommersiella energiförbrukning. Tillgång till energi för de fattiga är emellertid inte bara en fråga om den mängd energi som produceras i ett land.

Det har funnits en tendens att utesluta vissa energimixer och tekniska alternativ när det gäller att ge tillgång till energi på grund av koldioxidutsläpp och inverkan på klimatförändringar. Dessa argument anförs främst av personer som inte är medvetna om att tillhandahållande av tillgång till energi för fattiga innebär låga utsläpp. I värsta fall – om man använder fossila bränslen till 100 procent av elektrifieringen och 100 procent av de fattigas matlagning – skulle de totala utsläppen öka med bara två procent av utsläppen i världen i dag.

I utvecklingsländerna finns det en rad hinder som måste övervinnas för att man ska kunna ge de fattiga hållbar tillgång till energi, främst följande:

- De fattiga kan inte betala för tjänsterna, investeringarna, anslutningarna eller inköp av apparater, och transaktionskostnaderna är höga för framför allt landsbygdsbefolkningen, vilket avskräcker privata investerare om det inte finns subventioner.

- Det finns ingen nationell kapacitet att producera utrustning som genererar energi och reservdelar i utvecklingsländerna, och kostnaderna för import, genomförande och underhåll av energisystem är därför höga.
- Det finns inga lämpliga rättsliga ramar som främjar decentraliserade energiprogram och inga modeller för gemensam förvaltning.
- Det finns ingen bidragspolitik som riktar sig till de fattiga, vilket gör det svårt att tillämpa effektiva subventioner.
- Det finns inga lämpliga finansiella mekanismer som ger människor tillgång till lån för att täcka kostnaderna för genomförande, anslutning, reservdelar, reparationer och tjänster samt apparater.
- Tillhandahållandet av vissa energitjänster, som till exempel utbyggnad av elnät, hindras av att det råder osäkerhet om nyttjanderätter och äganderätter till mark.

För att alla ska få tillgång till energi måste den finansiella klyftan överbryggas och dessa hinder undanröjas.

Finansieringsklyftan

Det finansiella stödet till energitillgång för de fattiga har varit blygsamt under det senaste decenniet. EU, som är världens tredje största bidragsgivare, har bara avsatt små belopp för detta. EU-ländernas bilaterala biståndssamarbete på energiområdet har primärt varit inriktat på ekonomisk tillväxt och miljömål, snarare än på tillgång till energi för de fattiga. Situationen är liknande i fråga om annat viktigt bilateralt biståndssamarbete (Förenta staterna, Kanada med flera). Bidraget från de finansiella mekanismerna med anknytning till klimatförändringarna för att ge fattiga tillgång till energi har hittills också varit mycket lågt.

Den finansiella klyfta som måste överbryggas för att ge alla tillgång till energi är bred. Enligt IEA fordras det 756 miljarder US-dollar i investeringar för att ge alla tillgång till energi senast 2030 (36 miljarder US-dollar per år). Denna siffra låter ouppnåelig, men motsvarar faktiskt bara tre procent av de totala planerade kostnaderna under perioden. Investeringarna kan finansieras genom samarbete med internationella fonder, offentlig-privata partnerskap, banker på multilateral, bilateral och lokal nivå, mikrolån, vanliga lån och riktade subventioner.

FN uppskattar att det behöver investeras 35–40 miljarder US-dollar per år fram till 2030 för att ge alla tillgång till energi för ”grundläggande mänskliga behov”. Man uppskattar också att det i genomsnitt fordras 10–15 miljarder US-dollar i subventioner och 20–25 miljarder US-dollar i lån, och att länderna själva kan finansiera mellanskillnaden.

Detta kan vara rätt väg att gå, men då måste alla aktörer uppvisa ett mycket större engagemang. Givarna måste höja anslagen betydligt och inrikta sig mer på fattiga och isolerade människor. Den privata sektorn måste göra större ansträngningar att investera i småskalig decentraliserad energi och åtminstone inledningsvis sänka sina vinstmarginaler. På statlig nivå krävs det mer politisk vilja och åtgärder som prioriterar tillgång till energi för de fattiga genom större investeringar. Regeringarna kan också mobilisera lokalt (inhemskt) kapital genom att göra omgivningen delaktig och ingå partnerskap med lokala företagare (bybor, jordbrukare, småföretag).

EU-samarbetet och dess bidrag till att finansiera tillgång till energi för de fattiga

EU-samarbetets två främsta mekanismer för att ge tillgång till energi är Europeiska utvecklingsfonden (EUF) och EU-mekanismen för energiinvesteringar. Det är viktigt att notera att 90 procent av EUF-medlen fördelas via nationella och regionala vägledande program, vilka förhandlas fram tillsammans med mottagarländerna (och regionerna). EU-mekanismen för energiinvesteringar inrättades 2005 och är ett medfinansieringsinstrument som begär in förslag från statliga och icke-statliga aktörer.

EUF har traditionellt sett anslagit över 50 procent av sin finansiering via de nationella och regionala vägledande programmen till infrastruktur, men under 1990-talet sjönk andelen finansiering till energi till mindre än en procent. Trots att EU:s politik för tillgång till energi förändrades 2002 har det varit svårt att ge energin utrymme i EUF:s finansiering igen. I den tionde Europeiska utvecklingsfonden var det bara sju afrikanska länder som lade in energifrågor i sina nationella vägledande program, och det sammanlagda beloppet var endast 83 miljoner euro. Ecowas och Cemacs regionala vägledande program inkluderar energi, och AVS-länderna anslog medel (sju miljoner euro) till fyra regionala verksamheter.

Det har varit en mycket långsam och svår process av en mängd orsaker, bland annat att det inte finns någon konsensus bland EU:s medlemsstater om vad man ska göra på energiområdet. De europeiska delegationer i AVS-länderna som förhandlar fram nationella och regionala vägledande program har i allmänhet inte de specialistkunskaper som krävs för att genomföra större förändringar.

EU-mekanismen för energiinvesteringar är för närvarande EU:s största mekanism för finansiering av samarbetet på energiområdet. Den satsar betydande summor i en pott för fattiga människor i isolerade områden (landsbygdsområden, byar, områden med utspridd befolkning), men jämfört med finansieringsklyftan i fråga om tillgång till energi eller med de bidragsbelopp som FN anser behövs är mekanismen faktiskt mycket liten.

Mekanismen för energiinvesteringar har med hjälp av privata investerare och en betydande medverkan från icke-statliga organisationer (både i AVS- och EU-länderna) lyckats nå ut till isolerade samhällen och mycket fattiga befolkningsgrupper. Hur detta påverkar tillgången till energi har dock ännu inte utvärderats. Den nya poolningsmekanismen, som omfattar 40 av det andra delanslagets 200 miljoner US-dollar, är ett försök att öka den privata sektorns delaktighet, men kommer troligen att användas för större projekt.

Om man blickar framåt är EU-mekanismen för energiinvesteringar globalt sett den enda fond som särskilt inriktar sig på att stödja investeringar för att bekämpa energifattigdom. För närvarande finns det dock inga åtaganden för en framtida mekanism för energiinvesteringar eller om att tillhandahålla ytterligare ett, mer omfattande, delanslag efter den tionde Europeiska utvecklingsfonden.

Genom att visa politisk vilja och öka sina finansiella åtaganden kan EU spela en central roll när det gäller att ge alla tillgång till energi senast 2030.

RESULTAT AV SLUTOMRÖSTNINGEN I UTSKOTTET

Antagande	5.12.2011
Slutomröstning: resultat	+: 17 -: 3 0: 0
Slutomröstning: närvarande ledamöter	Véronique De Keyser, Leonidas Donskis, Charles Goerens, Catherine Grèze, Eva Joly, Filip Kaczmarek, Miguel Angel Martínez Martínez, Norbert Neuser, Maurice Ponga, Michèle Striffler, Alf Svensson, Anna Záborská, Iva Zanicchi, Gabriele Zimmer
Slutomröstning: närvarande suppleanter	Fiona Hall, Eduard Kukan, Krzysztof Lisek, Linda McAvan, Judith Sargentini
Slutomröstning: närvarande suppleanter (art. 187.2)	Vittorio Prodi